

FOAIA POPORULUI

Prefața abonamentului:

Pe un an . . . . . 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

Răspundeți acurat!

Atragem azi luarea aminte a poporului nostru asupra unui lucru însemnat!

Peste două săptămâni, la 1 Ianuarie 1900 după calendarul nou, se începe în toată țeara la noi, o nouă numărare a populației, a locuitorilor.

Numărările acestea se fac tot din zece în zece ani, și au de scop a scoate la iveală că oare crește ori scade numărul locuitorilor țerei? Și dacă peste tot numărul crește, se se arate deosebit care dintre popoarele țerei crește mai tare, și care stă locului ori dă chiar înapoi. Din aceasta apoi se judecă cu drept cuvânt, în care popor este mai multă putere de viață și în care a slăbit ori slăbește această putere?

Nu este lucru neînsemnat numărarea aceasta, dar', durere, noi Românii din aceste țeri, nu i-am știut da prețuirea cuvenită, și nu ne-am folosit de ea pentru a ne scoate la iveală așa după-cum vrednicim.

Slujbașii unguri incredințați cu numărarea sufletelor, au știut apoi folosi negrija noastră și a altor popoare nemaghiare, pentru a face să reese, că noi am fi un popor ce ne sporim numai tare încet, ear' ei, Ungurii, se sporesc ca buruienile, încât acuși or să copere toată suprafața țerei cu verdeața lor brusturească, ear' florile poporului nemaghiare abia vor mai pute fi văzute de sub frunzele lor mari, fără vlagă.

Până înainte de asta cu vre-o 20 de ani, Ungurii, după chiar numărarea oficioasă, erau abia *cinci și jumătate*

milioane în toată țeara. La numărarea de acum 20 de ani, numărare pe care o făcură ei după-ce ajunseră în șea, deodată se scoaseră peste șese milioane, ear' la numărarea de acum 10 ani, puseră lumea în uimire prin cifra ce o deteră despre sineși, că adecă dela 6 milioane ce fuseseră, acum s'au aflat: *8 milioane!* Șese milioane de oameni s'au sporit adecă în 10 ani, cu... două milioane! De ar fi asta adevărat, apoi în vre-o două sute de ani ei ar scoate toate popoarele din Europa, care abia i-ar mai cuprinde pe ei singuri!

Noi știm că aceasta nu-i adevărat și că ei n'au putut spori atâta, dar' lumea mare din afară n'are timp să cerceteze așa de amănunțit lucruri din țeri străine, și primind de bani buni ce li-se spune »oficios« (mai ales că în alte țeri cuvântul oficios este și totdeauna adevărat!), scot vorbă că în țeara aceasta singurul popor de viață ar fi... cel unguresc, care eată cum sporește de repede, pe când celelalte stau acuși locului! Și așa crește prețuirea Ungurilor și scădem noi.

Și de unde es ei așa mulți? De acolo, că încureă cu întrebări pe unii oameni de-ai noștri, încât, deși's Români, îi iau drept Unguri, că ci-că ei s'ar fi cunoscut pe sine de atari! E omul primar în sat, ori jurat, ori cu altă »tistie«, și poate mai știe și îndruga câteva vorbe ungurești, — atunci comisia de numărare îl întreabă care îi e »limba maternă«? Răspunsul singur cu puțință ar fi să spună Românul că *cea românească*, dar' un domn fisolgăbiru și notar i-a umplut de atâtea-ori urechile cu aceea, că aici în țeară n'are

drept la viață decât Ungurul și limba lui, dl »biru« ori »kișbiu« gândește că și aci tot pe placul »mărilor-lor« are să răspundă, nu pe placul *adevărului*. Și zice că — cea ungurească, și comisia, deși știe că omul a vorbit o prostie, îl ia la răvaș ca pe un Ungur, Ungur nou, ivit din pământ! Și apoi de ici unul, de colo altul, adună mulți și es mari la cifră! Pe Jidovi, deși's acuși un milion în țeară, nici nu-i mai numără deosebit, ei pe 3 din 4 îi iau ca Unguri-patrioți, pe ceilalți îi trec printre Nemți (ca vorbind adecă aceeași »limbă maternă«). Și așa se arată la lume »mulți« și »sporici«, și lumea îi prețuește, pe când noi de fapt știm că tocmai ei sunt un popor mult mai moleșit și mai scăpătat fizicește ca poporul nostru.

Cine are urechi de auzit și cap de înțeles, se audă și se înțeală!

Săvârșește adevărat păcat neiertat contra mamei noastre națiuni tot acela care cu prilejul numărării de nou a populației, nu va răspunde de tot *hotărât și acurat*, că limba lui maternă (adecă învățată dela mama și pe care și el o ține de limbă a sa și a neamului seu), *este limba română!* Tot Românul e dator a-i cere deosebit celui-ce face conscripția, *că așa se-l însemneze pe el a rolo în cărți, ca să ese bine la iveală, că el și eu toată casa lui, sunt Români!*

Eu pot să știu zece limbi, dar' când cineva mă întreabă care îmi este »limba maternă«, nu pot răspunde alta decât *cea românească!* Așa să facem mai ales cu prilejul acestei numărări noue! Numărarea se face între zilele de 1 și 10 Ianuarie n. 1900. În 1 se începe, în 10 trebuie să fie gata.

FOIȚA.

Poesii populare.

Din Bratfalău (comit. Clujului).

Culese de Deacu Flore, june.

Foaie verde trei molizi
Singur' am fost la părinți,
Părinții aveau avere
Eu le eram mângâiere,
Părinții s'au îndurat
Pe mine m'au măritat!
Peste dealuri, peste văi
La părinți străini și reși,
Că străinii beau la masă
Eu le țin lumina-n casă,
Străinii să veselesc
Eu cu mult amar trăesc!
Că de-amarul vieții mele
Și lui Dumnezeu îi jele.
Frunză verde secărea,
M'am făcut o păsărea
Și-am sburat la maica mea,

Și m'am pus pe fereștrică
Să ved maica cum se culcă,
Măicuța cum m'a zărit
M'alungat, m'a hășeit,
Hiși pasere de-acelea
Cu dor dela fiica mea!
Maică nu mă alunga
Că doar' eu 'ți-s fiica ta,
Nice nu mă hișei
Până nu m'oiu jelui
Cum trăesc cu străinii:
Că străinii beau la masă
Eu le țin lumina-n casă,
Străinii să veselesc
Eu cu mult amar trăesc,
De amarul vieții mele
Și lui D-zeu îi jele.
Maică, măicuța mea
Îndură-te dumneata,
Și pornește slugile
Să-mi încarce hainele,
Câte haine tu 'mi-ai dat
Străinii 'mi-le-au prădat,
Câte haine am avut

Străinii 'mi-le-au vândut,
Și câte 'mi-au mai rămas
Să le-ncearcă pe trei cară,
Să le scoată-ntre hotar
Să le dee foc și pară;
Pară la cer s'a sui
Părinții vor auzi,
Pară la cer s'a 'nalța
Părinții s'or învăța
Fete le străini a-și da.
Păsăruică de pe plute
Spune la badea din curte,
Să rețeze pana bine
Pe Dumineca ce vine,
Că eu alta i-oi trimite
Mai frumoasă și mai verde
De ciudă la două fete,
Mai albă și mai în flori
De ciudă la doi ficiori.
Plânge mândro și găcește
De ce codru-ngălbinește
Și voinicu-mbetrânește?
Codru de zăpadă multă

În timpul acesta fiți treji, fraților Români și dați răspuns tare comisiei, *că sînteți Români*, ear' cel-ce s'ar abate dela ținuta asta, vrednic este a fi isgonit cu petri dintre noi! **Ionel.**

De peste săptămână.

Pentru Iancu!

Judecata dela Alba-Iulia în procesul fondului lui Iancu a ridicat o furtună în toate inimile românești.

Îndeosebi însă nesocotelile și uritele cuvinte ale procurorului care se zice »grof«, și care a numit pe Iancu »haramia vezér«, adecă căpetenie de tâlhari, a ridicat nu numai protestele și scârba tuturor foilor noastre naționale, ci vor avea și urmări mai grele. Tinerii nostri dela școalele mai înalte, pornesc o mare mișcare de protestare, și unul dintre ei, dl Ioan Scurtu, a publicat un articol fulgerător în »Tribuna«, arătând că groful Lazar, procurorul din vorbă, însuși are în istoria familiei sale tâlhari, pe Lazar Eszter, o grofoaie, care a fost osândită la 7 ani muncă silnică pentru fabricare de bani mincinoși, deci numai el se tacă și nu mai zică altora, chiar unui suflet curat și sfânt ca al lui Iancu, că ar fi fost astfel de — tâlhari.

Ear' »Tribuna« li-a arătat că dacă cineva vrednicește numirea dată de procurorul dela Bělgrad, apoi mai curînd s'ar potrive acest nume acelora în oastea căror a slujit vestitul tâlhar *Rosza Sándor!* Se știe că acest fioros hoț a slujit în 1848 în oastea lui Kossuth, je-fuind pe Români și Sêrbii din Ungaria!

Cearta pentru uritul cuvînt al procurorului dela Alba-Iulia se urmează. Foile noastre naționale o resping cu multă bărbăție!

Necaz la Năsăud.

Asupra Năsăudului se ridică nori grei. Nesațiul unguresc vrea să ne înghiță cu ori-ce preț gimnasiul românesc grănițesc de acolo.

După-ce gimnasiul acesta a fost condus multă vreme de vestitul Ioan Ciocan, adevărat ciocan în mîna dușmanului pentru zdrobirea viitorului bun al

acestui gimnasiu, lucru pentru care a fost dus la Pesta de profesor la universitate, — în vară conducerea gimnasiului își alege de director nou pe profesorul *Virgil Șotropa*, un om de care puteau lega mai bune nădejdi Români și așezămintele năsăudene.

Săptămîna asta însă ne aduce trista veste, că *guvernul unguresc a nimicît această alegere!* Și a nimicît-o pentru a face să ajungă în fruntea gimnasiului instrumentul lui Ciocan, un anume I. Gheție, care se pășească tot pe urmele ciocănite de Ciocan!

Toți Români, nu numai la Năsăud, dar' în toate unghiurile țerei, sînt revoltați de această știre.

Soartea bietului gimnasiu, azi încă românesc, dela Năsăud, atîrnă între cer și pămînt!

Dela Brașov veste bună.

Tot săptămîna asta ne aduce și o veste bună dela Brașov.

Biserica Sfîntului Nicolae de acolo are niște moși în România, în schimbul cărora primește dela statul român o sumă de bani, pe cari îi folosește pentru susținerea școalelor noastre de acolo: gimnasiu, reale, comerciale etc.

Înainte cu 3 ani guvernul unguresc s'a pus în calea primirei acestor bani și amenința să închidă școalele, de îi mai primesc. S'a început dovedirea dreptului bisericii de-a primi banii, căci ei nu sînt ajutor dela stat străin, cum zicea guvernul unguresc, ci o *datorie* a țerei românești față de biserica din Brașov.

Destul că până se se lămurească lucrul, școalele n'au mai putut primi banii cu cari se ajutau.

Acum vine știrea, că *la întrevinerea chiar a Maiestăței Sale Împăratului nostru* (la care va fi întervenit Regele României și sfetnicii sei), *guvernul unguresc și-a retras opreliștea și școalele din Brașov pot primi earăși banii ce-i au în România.* Prin urmare necazurile de care puteau da în lipsa acelor bani, sînt earăși înlăturate.

Din ce pricină sîntem săraci.

Pintic, 7 Decemvrie c.

În »*Foia Poporului*« s'au publicat multe scrieri bune și folositoare, dintre cari mi-am însemnat mai cu seamă două din nr. 45, una intitulată »Buruiană afurisită«, alta »Bance-cambii«, amîndouă pline de învățături. Eu vreau să scriu câteva cuvinte despre pricina sărăciei. Cît de fericit ar fi iubitul nostru popor român dacă ar ști cum să-și alunge sărăcia, care în vremea de acum intră cu puterea în casa omului. Că vedem cu ochii cum se înfundă oamenii în datorii pe la toate băncile, cum aleargă în dreapta, aleargă în stînga după caventi (chizeși) și se duc unde aud că se dau bani mai ieftini, ca-și-cum aceia n'ar mai trebui dați înderēt.

În vremea de acum s'a făcut un obicei prost între țeranii nostri; în toată Dumineca se duc la cîrcimă, ba și în zilele de lucru, acolo beau vinars jidovesc, se joacă în cărți de dimineața până noaptea târziu, apoi se duc beți acasă tot suduind. Dacă ajung acasă, își alungă soția din o pricină ori din alta, după-cum au făcut mai mulți beutori din comuna *Pintic*. Pricina tuturor reuțărilor este beția. Cred însă că într'o comună cu rachiul ce-l beau oamenii într'un an s'ar învîrți peatra morei 4 luni de zile, măcinînd tot mereu. Eată una dintre cele mai mari cauze a sărăciei.

După aceea vine tîbacul sau tutunul, care asemenea e o prostie mare, și pe care se dau bani înzădar. A treia pricină mare a sărăciei este lăcșul în haine sau podoabele. Dela aceasta se trage marea sărăcie la oameni, că dacă te uiți la o adunare de tineri, mai cu seamă la femeia la joc, nu poți cunoaște pe cele bogate din cele sărace, că sărăcia e îmbrăcată în haine atît de scumpe, de cugeți că-i bogăție. Multe femei au obiceiul a vinde bucate în ascuns pe la Jidovi, și apoi își cumpără: fluturi cu cupa și zanel fotogași, sîrmă, mētasă ș. a.

Acestea toate le pune pe fata care în loc de a ședē acasă, mai bine s'ar băga servitoare să-și facă bani. Dacă cele sărace sînt într'un port cu cele bogate, atunci nu poate să meargă înainte. Dela toate acestea se trage sărăcia. Prin urmare dar', îmi iau îndrăzneala pe calea aceasta a vē zice celor mai săraci: »Nu vē faceți atâtea podoabe, lăsați să-și facă acelea cari au pe ce, că numai azi e până mîne, mai de mult pentru-ce puteau trăi oamenii, fiind îmbrăcați cu mult mai simplu?«

Bêtrânii dovedesc că mai nainte de asta cu 50 de ani, dacă te uitai cu

Voinic de inimă ruptă,
Codru de zăpadă grea
Voinic de inimă rea.
Cātu-i lumea pe sub soare
Nu mi drag ca-n șezătoare,
Cînd se stînge lumina
C'atuncia-i bună gura,
Da nu-i dulce cum se fie
Făr' ca strugurii din viie,
Da nu-i dulce cum se cere
Făr' ca fagurul de miere.

Avuși maică numai doi
Și-ai umplut lumea cu noi,
Dar' să fi avut mai mulți
Ai fi umplut și pe munți.

Din Negriștei.

Culese de Ioan Bucșa, învățator.

Săraca și-a mea muiere
Ostenită-i de ședere,
Că cânepă-am sēmēnat
În topilă o-am băgat,

Din topitoare o-am scos
Și la soare o-am întins,
Boii-n coarne-o melița
Porcii în gură-o pieptena
Câni-n coadă o îndruga.

Facete-ai lume hăram
Câți îmi plac mai toți mi-s neam,
Facete-ai lume piperi
Cei frumoși mai toți mi-s veri,
Frunză verde de urzică
Câți is hizi nu mi-s nimică

Trece luna printr'un nor
Nu mai pot de-al mândrei dor,
Trece luna printre stele
Nu mai pot de-a mândrei jele,
Că de cînd m'am despărțit
De dorul ei m'am topit,
Și de cînd o am lăsat
Dorul ei m'a mai uscat.

Măndruță cu ochi căprii
Te-aș lua a mea să fii,
Că de mult te-aș fi luat

Dar' mē tem de înșelat,
Că țî-s ochii căpriori
Și te duci prin șezători
Te iubești cu alți ficiori,
Că țî-s ochii ochi făcuți
Și pe alții să săruți.

Ori-ce foc în lumea mare
Dragostea arde mai tare,
Că te uscă pe picioare,
Că te uscă și topește
Inima țî-o zdrobește,
Țî-o zdrobește ca cu foc
Nu-ți dă pace la un loc,
Țî-o zdrobește ca cu pară
Să n'ai în lume tigneală.

Din Iertof.

Culese de A. Tepenen.

Foaie verde arsă-n foc
Măndre-s fetele-n Iertof,
Cu sprîncenele-mbinate
Mulți ficiori bagă-n păcate,

„Mai mult interes“

La estrasul din o scrisoare a unui țeran din Văliug, publicat sub titlul de mai sus în nrul 46 al »Foi Poporului«, ne trimite dl Petru Popescu, preot ort. român de acolo, un răspuns, din care dăm părțile de mai jos.

Dl părinte după o introducere, care nu se ține de-adreptul de obiect, continuă:

Acum să revin la adevăratul obiect.

Las la o parte »alegerile de primar« și »alte alegeri«, cari toate sunt anterioare venirii mele în Văliug. Voiu să ating numai fapte petrecute în cele 10 luni, de când mă aflu în această comună, pentru a învedera tendențiositatea ce zace în scrisoarea, în care sunt atacat.

Când am venit în Văliug, casa parochială de aici era într'o stare nespuse de rea: pereții spărți se-ți bagi capul, ușile fără chei, podilele de pe podul casei transportate, giumurile dela ferestri până la cel din urmă sparte etc. etc., așa, încât și cel mai optimist trebuia să rămână încremenit.

La stăruința mea, casa s'a reparat, odăile le-am zugrăvit pe spesele mele, și tot, eu fără de conlucrarea cuiva, am cerut în scris dela direcția societății priv. a căilor ferate austro-ungare să ne pue gratuit la dispoziție materialul de lemn trebuitor la reparare, cerere, ce s'a și satisfăcut.

Eată-ne și la sinodul parochial ordinar convocat, fără de-a purta eu vina, abia pe 8/20 August a. c. Convins despre conștientiositatea cu care-mi împlinesc chemarea, sinodul vrea să-mi voteze 100 fl., zi una sută florini v. a. anual; subscrisul — ce fac, ce dreg? — din considerații pur altruiste, resping beneficiul, ba disolv chiar sinodul, fiindcă a intrat în desbaterea unor obiecte, cari nu-i cad în competență, dar' cari pe mine, personal, nu mă atingeau. Din sinodul din nou convocat pe 1 Octomvrie n. remarc, că, pentru a »disciplina«, am trebuit, neputându-se altfel, din buzunarul meu să dau 7 fl., tot numai spre scopuri bisericiești.

Ear' cât despre cele 500 fl. pomenite de dl corespondent, ele n'au fost, cum s'ar părè, preliminate de mine numai, ci propuse de comitet, primite de sinod și aprobate de Ven. consistor diecesan.

Când însă tot dl corespondent afirmă, că de-ar fi fost dată repararea și numai pe jumătate prețul, altor măiestri — tot numai Români, firește! — tot ar fi câștigat fiecare 2 fl. 50 cr. pe zi, ear' nu — de sine înțeles — 5 fl. pe zi, cât au avut, după tocmeala făcută, »niște măiestri«, Români și Nemți: nu voește decât a-și nutri obiceiul de a nu spune adevărul. Și că așa este, cum zicem noi, servească ca garanție, că măiestrii, cari au primit lucrul, să leagă pe averea lor mișcătoare și nemișcătoare, a înapoia înzecit aceea ce în tot decursul timpului, cât au lucrat, au avut peste numai 2 fl. pe zi; ear' la dimpotrivă, s'ar bucura mult, dacă, fără însă a-l silii cineva, și dl corespondent ar înapoia — și încă numai simplu și dacă vrea! — diferența dintre 2 fl. și dintre aceea ce în tot acel

interval, dinșii în faptă au câștigat pe fiecare zi.

E adevărat, că printre măiestri au fost și doi Nemți, dar' — și acesta-i lucrul de căpetenie! — Nemți de o nețagăduită cinste.

Tot tendențiositate este și în ce se zice despre deschiderea școalei a doua. Nu necesitatea, fiindcă, durere, poporul nostru, cu dl corespondent dimpreună, nu înțelege însemnătatea școalei, ci dorul neastîmpărat al dlui corespondent de a ne vedè desbinați 'l-a făcut să atingă chestia deschiderei școalei a doua. Îl doare pe dl corespondent, fiindcă — fără de a-i fi eu deobligat dlui învățator din loc, sau d-sa mie, — dar' știi, numai din principiul de-a *consolida* și de-a fi ambii *unitari* în acțiune și fiindcă de o vreme încoace, lucrurile prea au început să meargă bine. Prin venirea unui al doilea învățator, — am cunoștință pozitivă, — se plănuiește aruncarea mărului de ceartă între ambii învățatori, cari, crede-se, ar avè să se iee de pèr pentru remunerația împreună cu cantoratul. Socoteala, nu-i vorba, e bine făcută.

Învățătorii, ca și preoții, sunt plătiți în comunele montaniste de numita societate austro-ungară, așa, că în astă privire, neavând să plătească popă și dascăli, oamenii nostri duc lumea albă. Ei, dar' toate astea nu-s destule, unii oameni, vezi bine, mai vreau să aibă și »teatăr«.

Ori-cât de laudabilă este deci în sine ideea deschiderei școalei a doua, prin ea totuși nu se urmărește deocamdată decât un scop detestabil: desbinarea noastră.

Eată, cum ar ști divida dl corespondent! Ear' noi zicem: astfel de porniri trebuie zdrobite!

Văliug, 5 Decemvrie n. 1899.

Petru Popescu,
preot ortodox român.

Așa scrie dl Popescu! Noi constatăm, că răspunsul ce-l dă d-sa în afacerea angajării măiestrilor la casa parochială nu e destul de lămurit. Ce se ține de deschiderea școalei a doua, apoi, să ne erte d-sa dacă îi spunem, că aceea numai dînsul o poate pricepe, cum prin angajarea unui al doilea învățator s'ar face desbinare! Ar urma, că nicăiri să nu se institue mai mulți învățatori, căci — Doamne ferește — se face desbinare.

E dureros, când un preot are astfel de păreri și apoi se pune în cale la un lucru bun și folositor sau în cazul cel mai bun nu-l spriginește.

Dacă d-sa a aflat, că în adevăr scopul este desbinarea, dînsul să împedecă aceasta și dacă e lipsă, să institue pe al doilea învățator, dar' să iee măsuri, ca să nu se poată produce desbinări.

Aceasta e chemarea unui preot și a fruntașilor și de aceea repetim ce am zis:

»Mai mult interes ar trebui să aibă în unele locuri fruntașii poporului nostru despre afacerile lui cele mai arzătoare, cari sînt biserica și școala!«

Din pildele altora.

Mișcarea polonă.

Mai frumoasă pildă despre aceea, că au trecut vremile stîngerii ori înghițirii de popoare, — ca tocmai pe Poloni, abia de ni-se dă alta pe aci pe aproape.

În trei sfâșiații Poloni, precum am mai scris, n'au putut fi stîrpiți nici contopiți în alte neamuri, și dovadă mai nouă ne e mișcarea pe care societatea tinerilor universitari poloni din Austria o conduc. Tinerii poloni (nu de capul lor, ci în înțelegere cu bărbații lor naționali), fac mare zgomot întru a câștiga pentru Galiția austriacă, o neatîrnare așa de mare, cum are Ungaria față de Austria.

Mișcarea, precum vedem, țintește sus de tot: ca Polonii austriaci să formeze *stat de sine* sub coroana austriacă, ca să poată zice și Polonii din celelalte state (Rusia și Germania) că au și ei undeva o *patrie*, o țeară în care sînt și se simt acasă.

Și mișcarea tinerilor universitari e spriginită pe față de bărbați însemnați politici, ca Badeni și Bilinski, fosti miniștri austriaci! O spriginesc, căci si ei gîndesc și doresc așa ceva!

La noi încă sînt multe porniri cu ținte naționale așa înalte, dar', durere, prea mulți sînt cari, de frică de nimică, nici în taină nu cutează să le deie spriginul lor, ca, vezi d-ta, să nu li-se iee în nume de rău de cei puternici.

Ear' așa nu se fac isprăvi mari! Isprăvi mari se fac cerînd și lucrînd ca, de pildă, și Polonii, ca un zid tare de sus până jos.

Umberto I., regele Italiei.

Italia cea dulce, țeara cea frumoasă cu capitala Roma, dela care ne tragem noi numele, fiindcă, este domnită de regele Umberto I., domnitor din casa de Savoia. E fiul vestitului rege Victor Emanoil și e în vîrstă cea mai frumoasă, de 55 de ani (n. în 14 Martie 1844).

Punem aci cu plăcere tipul lui, să-l cunoască bunii cetitori ai »Foi Poporului«, căci este prieten bun al nostru, și-și ține fală, că are neamuri pe aceste plaiuri a Daciei Traiane; ear' aceste neamuri sîntem noi Români.

Astă-toamnă, când fruntașii învățătorilor nostri au fost la Roma de au pus cunună la columna lui Traian, regele Umberto al Italiei s'a arătat cu cea mai mare bunăvoință față de ei.

PARTEA ECONOMICĂ.

Creșterea porcilor.

(Urmare și fine).

Dacă s'ar întâmpla, ca scroafa să nu poată făta sau să piară în decursul fătului, atunci ne cugetăm mai mult la mântuirea porceilor. Scroafele mai grase se pot și jungia în asemenea cazuri, ear' porceii deveniți astfel fără mame se pot crește cu lapte de vacă amestecat cu puțină apă și mai târziu și cu alt nutreț. E de însemnat, că între toate animalele de casă, scroafele au laptele cel mai gras.

În decurs cam de două săptămâni dela făt, porceii se nutresc numai cu laptele ce-l sug dela scroafe. De aci încolo se mai pot nutri și cu alt nutreț mai tare. Cel mai bun nutreț pentru porceii mici este orzul. Acesta parte pentru-că conține mult albuș, parte pentru-că are coaja mai moale, îl mănâncă porceii foarte bucuroși. După orz urmează șecara, care încă este foarte priincioasă pentru nutrirea și creșterea porceilor, apoi cartofii ferți și presărați cu făină, încă dau un nutreț bun porceilor. Deasemenea rămășițele provenite din laptele încheșat, încă sunt bune la nutrirea porceilor. Mai puțin de recomandat este cucuruzul prea uscat și napii ferți. Cel dintâiu pentru coaja lui prea aspră, care poate vătămă dinții cruzi ai porceilor, ear' napii prin dulceața lor pot să producă cufureala acelora.

În timp de două săptămâni după făt, porceii se pot lăsa tot lângă scroafă, ca să poată suga de atâtea-ori, de câte-ori voesc. De aci încolo se pot despărți lăsându-se să sugă, ea și vițelii, numai de câte trei până-n patru-ori pe zi. Porceii se pot întărea dela scroafe după un timp de șese până-n opt săptămâni dela făt. Întărețul trebuie să se facă treptat și nu dintr'odată. Care va să zică, porceii se lasă să sugă tot mai rar, câte odată pe zi, apoi la două zile odată, până-ce își uită cu totul de supt.

Porceii întăreți trebuie nutriți mai cu de-adinsul ca pe timpul când sug, de oare-ce, dacă nu se nutresc destul de

bine, slăbesc și zăporesc. După întăreț purceii trebuie nutriți pe timpul cât se țin acasă, tot de câte trei-ori pe zi. Dela două săptămâni încolo, porceii trebuie lăsați să umble și pe afară prin curte deoparte ca să se întărească prin fugă și alergat, de altă parte, ca să-și poată căuta varul și nășipul de lipsă pentru întărirea oaselor lor. Cojile de ou și oasele zdrobite și amestecate în nutreț, le fac un bun serviciu în privința aceasta.

După întăreț porceii de prisos se vînd, ear' cei mai frumoși se țin de prăsilă sau îngrășat.

Unii susțin, că mascarii și scroafele destinate pentru îngrășat, trebuie jugănite încă în decursul celor opt săptămâni, de oare-ce în timpul acela nu simt dureri așa mari. Prin mai multe încercări însă s'a adeverit, că atât la vieri, cât și la porcei, nefiind dezvoltate de ajuns părțile de reproducție, nu se pot jugăni cu deplin succes.

Pentru porcii de rudă este tare de recomandat pășunatul în câmp, unde se nu lipsească apa curată de beut și scaldat. Când porcii de rudă, vin din câmp acasă, cu deosebire pe timpul de vară când sunt călduri mari, trebuie nutriți cu puțină lătură sărată, care le stîrnește pofta de pășunat și în câmp.

Cotețele în cari dorm porcii peste noapte, apoi troicile din cari să nutresc încă trebuie curățite cât mai des, pentru-că deși porcul nu iubește curățenia, totuși are mare lipsă de ea, cu deosebire pe timpul când domnesc boalele lipicioase.

Ioan Georgescu.

Despre măiestrii.

V.

Făurăria. Unde este un rotar, trebuie să fie și un faur; măiestria unuia întregeste pe a celuilalt. Noi, ce să vă spun, vedeți d-voastră bine, prin cele mai multe sate nu avem fauri. Rar, ică-țolea, în timpul din urmă au prins a se așeza câte un faur mai cum se cade pe sate. Și le merge bine faurilor, că dau numai cu ciocanul și capetă banul. Și cu toate acestea în multe sate mai numai Țigani sunt faurii noștri, ba, pe unele lo-

curi nici nu zic că merg la faurul, ci zic că merg la Țiganul. Și de zici cătră oamenii noștri să-și dea copiii la făurie, îți răspund: »Doară nu mi 'i-oiu face Țigani!« Dar' așa nu 'i bine! Trebuie să știm odată pentru totdeauna, că toate măiestriile sînt cinstite, numai să le poarte omul cu cinste și cu omenie, după-ce odată le-a învățat cu temei. Că, numai să băgăm bine de seamă dacă este un faur ceși cevași bunșor (ori și alt măiestru), fie el așezat chiar în sătuțul cel mai mic, este căutat de toată împrejurimea, are tot meru ce lucra și nu duce lipsă de nimic, nici nu se poate văieta că 'i trece timpul greu. Dar' earăși vedem, fauri (ori alți măiestri) așezați în sate fruntașe (ori chiar și la orașe) că stau fără lucru, nu 'i cearcă nimenea și duc lipse mari. Și oare din ce pricină? Ori că nu 'și-au învățat bine măiestria, ori că nu stau de lucru cum s'ar cuveni, poartă pe oameni cu vorba, dar' nu stau de muncă să gate lucrurile ce le-au primit și care au făgăduit că le vor găta. Ear' de alți măiestri să feresc oamenii, fiindcă sînt dosnici, înjură, bagă vină la câte toate. Mai tare însă să feresc oamenii de măiestrii bețivi.

De aceea, dacă cineva vrea să fie măiestru căutat, trebuie să-și învețe măiestria foarte bine, apoi să nu fie bețiv, să stee de lucru și să nu poarte lumea cu minciuna.

E dureros că despre măiestrii dela sate a eșit zicala: »Unde mai vezi meșter nemincinos?« Las' că n'o fi pe tot locul așa, dar' totuși e un semn că mulți dintre ei așa sînt.

De voim a ne face copiii fauri, trebuie mai întâiu să-și dăm la școală până vor fi de 12—14 ani; mai tineri nu 'i iertat să se primească. Că făurăria 'i lucru greu, și de am pune copilul prea tiner și prea slab la ea, s'ar strica. Loc de învățatură să le căutăm la măiestri harnici, cari își pricep măiestria bine și sînt căutați, că măiestrii căutați e semn că 's tot atât de cinstiți, pe cât sînt măiestri de buni. Dela măiestru are să învețe copilul nu numai măiestria de a lucra, dar' și măiestria de a cruța și de a se purta cu oamenii, și măiestria de a ști folosi timpul cum se cuvine

Salvina.

(Urmare).

III.

Trecuse o toamnă și o iarnă de când era Salvina servitoare la popa din Șeasa. Nu mai era acum nici un Buciuman să nu o cunoască, nu era nici un holteriu să nu fi voit bucuros a-și prinde vorbă cu ea. Apoi, cum Buciumanii pleacă de acasă Luni la ameazi și nu vin dela băi până Sâmbătă seara, când vin stau să moară de dorul de a mai sta de vorbă și cu vre-o muiere. Și cum casa popii e chiar lângă biserică și biserica lângă drumul mare, câți mergeau la băi ori veneau dela băi, mai toți vedeau pe Salvina lucrând în ograda ori în grădina popii, ori adăpând vacile în vâlcica ce curge de-alungul drumului pe dinaintea porței popii. Și câți o vedeau, toți îi dădeu binețe, ear' ea le răspundea așezat și cuminte. Holterii mai spuneau și câte o glumă, când o vedeau:

— Hai Salvina la baie.

— Ce-ai visat Salvina?

— Norocoși vom fi Salvina? Aflăm aur mult, Salvina?

Ear' ea le răspundea liniștită ca o muiere în vîrstă. Mulți tineri cercase a întinde vorbă

mai lungă cu Salvina, dar' nu avură cu cine; vorbă le da, dar' vorbă scurtă și rece, cât ei trebuiau să-și vază de cale.

Și vorbiau și tinerii mult între ei pe la cele băi despre fetele din sat. Și când era vorba la numărate, aflau că mai frumoasă ca toate e Salvina popii — că acum așa 'i ziceau, fiindcă era servitoare la popa.

Pe atunci nu era ca acum; nu se mai pomenea zestre la fete, și de aceea pe fete nu le mărita pe atunci zestrea, ci vrednicia. Care fată era frumoasă și harnică, avea pețitori câte degete la mîni.

Așa fiind lucrul nu e nici o mirare, că mulți tineri Buciumani se gîndeau la Salvina popii, dar' ea nu se gîndea la nime, decât numai la necazul ei, pe care la suflet de om nu-l spunea.

Era pe acele vremi în Bucium-Montari un holteriu cam tomnatic, Ionuț Dandea, care era fala Buciumului, om isteț și bogat. Avea parte la băile cele mai bune de prin *Vulcoiu* și de pe la *Rosia*. Era chiar director la câteva băi de aur și umbla călare dela baie la baie inspecționând lucrarea. Când îl vedeau călare pe un armăsar negru ca peana corbului, ear' el tot în haine albe de habă cu călțuni cu pînteni mari de argint curat, cu o

pălăriuță neagră de mătășă, pe care șerpuia jur împrejur șinorul de aur, ca degetul de gros, gîndea că vezi un împărat din vremile cele bătrâne, — mai bune. Părul lui cel galbin și mare 'și-l purta împletit, după obiceiul de atunci al ținutului, și coada slobozită pe spate, pe sub mîncar. În zile bune el era sfătuitorul Buciumanilor, dimpreună cu popa Niculae; în zile rele el singur era căpitanul lor. Avea arme ca un magnat și avere ca un print. La multe fete din munții Abrudului le lăsa gura apă după el, dar' el par'că n'avea gîndurile însuratului. Cu toate fetele își petrecea, pe toate le omenea cu vin și cu turtă dulce, dar' nici pe una nu o peția. El era frate cu preoteasa popii Niculae. Pe aci umbla el mai mult, numai cât nu locuia aci, ci în casa lui rămasă de tată-seu, care era chiar lângă ierugă, unde 'și avea și șteampurile, două părechi de șteampuri și argați și agonisită multă. Casa lui era despărțită de-a cumnatu-seu, a popii numai prin lunca petrecerilor, care deasemenea era proprietatea lui. Dela casa lui și până la a popii trece peste lunca o cărărușă, bătută mai numai de pașii lui, că alții nu prea aveau voie să o calce cu deosebire vara, când lunca 'i un covor verde smălțuit de cele mai frumoase flori. Drumul duce cotindu-se pe lângă lunca

La măiestru nereligios se nu ne dăm copiii, că de acolo și ei vor eși nerelegioși, și nimic mai nefericit decât omul nereligios. Cât se poate se dăm copiii la măiestri de Român să învețe, ca să rămână tot în limba și în legea lor de acasă. De oare-ce s'a văzut cu multă durere sufletească, cum unii copii buni au fost dați la măiestri străini (indeosebi la Unguri), și după-ce au eșit dela învățatură, li-se părea lucru de rușine a se numi Români, li-se părea lucru de jos a vorbi românește și a se căsători cu fete de Român. Îndată-ce au îmbrăcat frumoasele haine de măiestru, s'au în străinat cu totul de neamul lui. Și numai când au dat de vre-un necaz, numai atunci și-au mai făcut cruce și au zis »Tatăl nostru« în limba mamei lui, și numai atunci s'a mai pomenit că-i Român.

Dar' nu prea avem măiestri de Român, la cari se așezăm pe toți copiii noștri. Deci cercăm la măiestri străini, dar' numai la cei cu frica lui D-zeu, dela cari se fim siguri că copiii noștri numai bine pot învăța.

Ajuns odată copilul gata cu învățatura, ajuns de a fi bărbat de 24—25 ani, așeze-se locului în sătuțul lui, căsătorească-se cu o fată cinstită de neamul lui și înceapă a lucra bine și dela inimă, că oamenii l-or îmbulzi cu lucrul. Și — de va fi și de cruțător, pe cât va fi de harnic, îi va crește averea și cinstea văzând cu ochii.

Apoi fiind aci vorba de fauri, rare satul unde n'ar pute trãi cinstit un faur bun. Că azi trăim în veacul când fără fer am fi aproape de perire. Unelte noastre de munca câmpului mai toate sânt de fer. Și fauri buni avem atât de rari! Ear' fauri de Român mai nu avem. Să mergem de-a lungul și de-a latul Ardealul, Bănatul, Maramureșul, Crișurile, Sălagiul, Sătmarul, Bucovina, ba chiar și România, și ne vom mira că trebuie să treci prin câteva sate până-ce dăm de un faur de Român. Prin cele mai multe sate aflăm câte un biet Țigan necăjit, care și-a învățat meșteșugul dela tată-seu, care era meșter mare, că știa face și zale, ear' copiii's meșteri buni, că lucră fără cărbuni; iciclea dăm de câte un faur străin, beutor și mincinos. Deci fauri de Român, fauri

buni și harnici, muncitori și cruțători să avem în fiecare sat; atunci agonisita noastră va merge în mânilor lor, ear' noi vom fi făloși că lucrăm la meșteri de-ai noștri, cari nu ne hulesc și injură, nu ne poartă cu minciuni, ci ne lucrează cum se cade.

Făurăria-i bună și pentru aceea, că ea umblă iarna-vara; în fiecă timp are căutare. Faurul are pururea ce lucra: primăvara face pluguri, tocmește și ascute pe cele vechi, inferecă cară, potcovește cai și boi, și câte și mai câte. Și până toamna târziu tot așa merge. Iarna fac și ascuțesc securi, când n'au lucru anumit fac potcoave, ca să aibă pururea gata de-a 'ndemână pe când le sosește cineva cu vite de potcovit; face pluguri să aibă gata pe primăvară.

Unelte trebuie mai multșoare decât bărdășului și decât rotarului, dar' și-le cumpără pe rând, ear' unele și-le face și el. E de lipsă însă ca faurul să se așeze la un loc, cât să fie de-a 'ndemână la tot satul. Apoi e de lipsă ca faurul să aibă ceva prindere, când începe măiestria, ca baremi de 10—15 fl. să-și poată cumpăra fer și să nu fie silit a alerga minteni-minteni în boltiță după câte un chilo de fer.

Din toți măiestrii, mai curând să inavățesc faurii, cari au noroc și minte.

I. P. R.

Stirpirea păduchilor de pe animalele de casă.

Se știe, că animalele (dobitoacele) de casă, cum este calul, boul, oaia, porcii și altele, tare adese, dar' mai cu seamă, când sânt îngrijite rău, când stau în grajduri necurate, când nu sânt țesălate (peptenate, cersălate), au pe trupul lor o mulțime de jivinii, cum sânt bunăoară păduchii. Jiviniile acestea slăbesc animalele, le fac mai leneșe și umblă să le nimicească, să le omoare. Chipul (modul) cel mai bun de a stirpi jiviniile (păduchii) de pe animale este următorul: Se ia naftă (petroleum) și tot pe atâta ulei de in, se pun într'un șip sau într'un pahar de apă, se amestecă bine, și din amestecătura aceasta se ia pe o bucațică de postav de lână, și se freacă

pielea animalului, pe unde se află aceste jivinii, a doua frecare trebuie făcută după 2—3 zile. După-ce am scăpat animalul de aceste jivinii, îi curățim bine pielea, îl spălăm cu săpun și apă și-l țesălăm bine. Dacă frecăm animalul de două sau mai multe-ori, păduchii pier, se stirpesc și animalul prinde din nou la putere. Capul lucrului ca corpul animalului să fie curat, este cersălatul; un cal cersălat în fiecare zi, cu mare greu va pute căpăta pe trupul lui păduchi. O vorbă veche zice, că un cal cersălat bine, e de jumătate nutrit. Așa un cal va fi totdeauna sănătos și va trăi mai mult, decât unul necersălat. Precum trupul omului are trebuință de curățenie, ce se ajunge prin spălare și prin pieptenatul capului, tot așa animalele de casă au trebuință de curățenie, dar' cu deosebire calul și vitele cornute.

Alt mijloc bun, pentru a scăpa vitele de păduchi, este uleiul de simburi de bostan ori de sămânță de cânepă. Îl punem într'un vas, îl sărăm și-l lăsăm să se răncezească 2—3 zile. În acest ulei rănced muiem o cărpă de cânepă ori de lână și ungem dobitocul bine pe unde are păduchi. E destul de-l ungem și frecăm bine de 2—3 ori și nu va mai ave nici un păduche. — Să punem seama, că la vitele cornute se fac tare pe urechi, printre crețele grumazului și pe bărbii, între picioarele dinainte. După-ce am frecat vita în două-trei seri după olaltă, o spălăm cu apă caldicioasă și cu săpun și nu va mai ave nici unul.

HIGIENĂ

Grijiți bine copiii!

Hrănirea măiestrită se îngăduie copilului, când mama ori doica s'a îmbolnăvit, sau când mama îmbolnăvită, din pricina sărăciei nu poate plăti la o doică să-i lăpteze mititelul.

Dar' copilul trăește cu hrănire măiestrită, numai pe lângă deosebită îngrijire.

Dintre hrana ce poporul nostru o poate da copilului lipsit de laptele mamei, mai apropiat bun e laptele animalelor

— Așa, așa, Salvină, dar' vezi tu, când și-s'ar ivi un om ca oamenii, colea, cum ești și tu, totuși....

— Nici-odată, Ionuț, nici-odată!

— »Hm! își gândea Ionuț, ori se face a nu pricepe că-i bat șeaua, ori în adevăr nu pricepe!«

Apoi ear' o agrăia:

— Tu Salvină, Duminecă-i joc la »Detunata«, așa că și tu mergi?

— Ba io nu!

— Și, zi, nu?

— Nu, nici-decât!

După aceste vorbe Ionuț merse acasă îngândurat. O dau ăluialalt! își gândea el, dar' ce se-mi mai sfărma eu capul cu ea? Doar' mai sânt ele fete!

Dar' nu mult îl stăpâni acest gând, că pierrea de dragul Salvinei. Cu cât ea era mai rece și mai nepăsătoare, cu atâta-i era mai dragă. Vedea el bine că cu alți ficii nici atâtea vorbe nu schimbă Salvină, cât cu el; cunoștea bine, că de nime nu-i e, dar' se gândea: doară, de-i ea mai mult decât alte fete, și eu sânt mai mult decât alți ficii! Bine că ea-i frumoasă și harnică și cuminte,

dela biserică în jos tot pe alvia vălei, ear' până la casa lui *ducea o zăhată* chiar dela biserică pe lângă partea din sus a luncei. Zăhata-i tinoasă mai în toată vremea, deci Ionuț numai când mergea cu carul ori călare mergea pe ea; mai mult umbla pe cărărușă din luncă. Și era tare bătuțică cărărușă, mai ales de o vreme încoace. El dă ce dă și răsare la popa, că doar' sânt cumnați. Și de câte-ori merge la popa, totdeauna vede pe Salvina și totdeauna i-se pare mai frumoasă ca de altădată; totdeauna o vede mai harnică și mai vrednică. Nici nu intra nici eșia Ionuț vreodată dela popa să nu zică ceva cătră Salvină. Ear' ea-i răspundea atât de așezat, ca-și-când ar fi avut de vorbit cu un preot bătân, nu cu un june de însurat.

Mult se ciudea el de purtarea Salvinei și mult se mira de ea; dar' cu atât mai mult o iubia.

Vorbise Ionuț de multe ori cu soru-sa, cu preoteasa și cu cumnatu-seu cu popa, despre Salvina. Le spusese verde, că lui îi place fata și că — de-i vorba de însurat — el mai bucuros decât cu ori-ce fată cu ea s'ar însura. Dar' era necaz, că ea nu avea vorbe de dragoste nici pentru el, nici pentru altul. Asta îl cătrănia pe Ionuț, dar' cu atâta-i era mai dragă.

El își zicea așa: Salvina-i fată scumpă, la vorbă și la năravuri; cu ea așa fi cu muliere credincioasă, că nu mi-ar face inimă rea rizând și glumind cu toata lumea. Și așa ave o muliere ca o doamnă, frumoasă, harnică, așezată... trebuie să fie a mea, ori....

Cu astfel de vorbe mergea el mai în toată ziua la popa. Și cum o vedea pe ea atâtău — când intra în ogradă — îi da bună-vremea și o întreba una alta: Ce mai faci Salvină.

— Bine, baci Ionuț, mulțumesc de întrebare.

— Da ce-ai visat astă-noapte Salvină?

— Eu nu visez, că dorm ca butucul dacă pun capul jos.

— Nu-i modru să nu visezi! Dar' Luni mergi la Abrud?

— De m'a trimite părintele după ceva — caută să merg, că cine-i slugă nu-i stăpân.

— Da, tu Salvină, oare cum ar fi să lași tu slujitul și să te faci stăpână, să te măriți, vezi după vre-un om potrivit?

— Lasă-mă, baci Ionuț, nu mă mai necăji cu vorbe de măritat. Îmi pare bine că mi-a dat D-zeu stăpâni buni, nu-mi mai sburdă mintea pe la măritis.

de casă: vaci, oi capre. Cel mai apropiat de laptele femeiesc este laptele de vacă, celelalte sînt mai puțin deopotrivă. Laptele femeiei are mai multă apă și zahăr ca cel de vacă, de aceea în cel de vacă dat copilului sugător, trebuie să punem câte un pic de apă. Laptele de capră, oaie și bivola, nu e bun la copil mic, nici chiar mestecat cu apă, că e prea greu pentru stomachul lui.

Pentru ca vaca să aibă lapte bun pentru un copil mic, trebuie ținută cu fân uscat și cu grăunțe și în grajd curat. De o ținem cu iarbă și în grajd necurat, face dureri de foale copilului. Și nici să tot schimbi vaca, ci dacă 'l-ai dat cu lapte dela una, să-i dai tot dela aceea.

Laptele ce vrem să-l dăm copilului, *îndată ce 'l-am muls, să-l ferbem.*

Dacă copilul dintru început trebuie hrănit măiestrit, apoi în cele dintâi trei luni, îi dăm laptele mestecându-l cu 2 părți de apă și una de lapte și punem un pic de zahăr în el, și *apa să fie și ea feartă* întâiu. Dela 3 până la 6 luni, va fi o parte lapte una apă, dela 6 luni încolo poate fi dat laptele și curat.

Nici-odată însă nu-i dăm rece această mestecătură de lapte cu apă, ci caldică,

Dacă între 5-6 luni copilul are diaree (scursoare), laptele să 'i-se mestece cu cafea de ghindă sau să se fearbă cu ciocolată, care întărește nițel stomachul.

Nutrirea copilului cu lapte de vacă, se face mai bine cu lingurița, decât cu instrumente de supt.

Dacă chiar folosim »tuțli« (țifă de gumi) și sticle, acelea să fie bine spălate după fiecare alăptare. Altfel putem bolnăvi copilul.

SFATURI.

Stîrpirea șoarecilor și cloțanilor.

În nrul 37 din anul acesta am fost răspuns abonentului nostru din Buzd, că cum se pot stîrpi mai ușor șoarecii și cloțanii. Într-aceea m'am întîlnit cu un amic, pe care »era să-l mănânce șoarecii și cloțanii«, după-cum îmi spunea el și acela 'mi-a mai recomandat și următorul mijloc de stîrpire, pe care aflându-l mai practic ca pe cel comunicat

în nrul de mai sus, îl las să urmeze așa pe cum 'l-am auzit.

— Eu, îmi spuse amicul meu, m'am apucat și am tăiat mărunchel cu foarfecile mai mulți bureți ordinari, cu cari să șterge și tabla de cretă. Bureții aceia 'i-am prăjit într'o tigaie amestecați cu unsoare și peatra șorecelului (arsenic), apoi 'i-am pus la fiecare gaură de șoarece și cloțan, așa, ca să nu poată ajunge alte animale de casă la ei. În apropierea găurilor am pus și anumite vase cu apă.

Șoarecii și cloțanii mei, dînd de bureții aceia unșuroși și gustîndu-i, le-au plăcut din cauza șorecoaicei, care are un gust cam dulce. Ei s'au apucat deci și au mîncat bărbătește toți bureții, dar' șorecoaica înghițită cu bureții dimpreună, ajungînd în stomachul lor a început a-i pișca. Atunci șoarecii și cloțanii au alergat la vasele cu apă și bînd lacom din aceea, bureții s'au umflat în ei și toți au trebuit să se prăpădească. Cine e năpustit deci de aceste animale stricăcioase, poate cerca și acest mijloc de stîrpire. **I. G.**

Mierea pentru copii.

Un doctor vestit cu numele Böm, îndeamnă pe părinții, cari dispun de miere și mijloace ca să dea copiilor din greu miere proaspătă și curată. Copiii, zice acela, cari slăbesc din pricina creșterii grabnice, mănîcă bucuros zahăr și alte dulcetuuri. Și oare pentru-ce? Pentru-că dulceturile se mistuesc ușor și trecînd numai decât în sânge, dau trupului tîner căldura de lipsă.

Între toate bucatele dulci, cea mai naturală și priincioasă este fără îndoială mierea provenită dela albine. Vom lucra deci foarte înțelepțește, dacă vom da copiilor nostri cât mai multă miere și cât mai des. Cine are de unde, le poate da mămăligă sau pâne bună cu miere topită în lapte cald, pe fiecare zi, mai ales peste iarnă. Mierea se mai poate da copiilor și în stare curată, ungîndu-se pânea cu ea, sau întingîndu-se cu mămăligă caldă. Mierea dă trupului căldura de lipsă și oțelește plumănilor.

Știri economice.

Pustiirea olivilor. Cercul Bari din Italia a fost cercetat de o mare calamitate. Toți olivii (pomii de ulei) au fost pustiți, prin ceea ce mii de familii 'și-au pierdut pânea de toate zilele. Pagubele se urcă la cel mai puțin o sută milioane lire. Pustiirea olivilor e pricinuită de o goangă cu numele »mosca olearia«, care anul acesta s'a sporit grozav. Guvernul și reuniunile economice italiene au pus un premiu de 100.000 lire pentru nimicirea afurisitei goange, până acum însă nu s'a aflat un mijloc, cu care musca aceasta n'ar fi în stare să țină piept. Singurul dușman îi este zăpada și înghețul. Olivii din cercul Bari produceau la an 450.000 hectolitri oleu, în preț de 45 milioane lire!

Valorisarea cocenilor. Un anume Anton Basch și companiile sale voese să deschidă în Timișoara o fabrică de oțet și alte materii chimice, pentru fabricarea cărora materiile brute se vor destila din coceni de cucuruz. Spre acest scop numiții au oferit orașului 30.000 fl. pentru clădirea fabricii de spirt Friedmann et Steinbach din Fabricul-Timișoarei.

Scumpirea vinului în Germania. Consulatul austro-ungar din Stuttgart raportează, că prețul vinurilor s'a urcat dela 120 marce la 180-200 marce per hecto. Causa acestei rapide urcări e recolta slabă din anii trecuți și căutarea mare a vinurilor.

Milioane fumate. Direcția centrală din Budapesta a fabricelor de tutun publică conspect despre țigările, țigaretile și tutunul trecut în cele trei pătrare ale anului eurent. Conform acestui conspect consumul tutunului s'a urcat cu aproape trei pătrare de milion florini față cu același timp al anului trecut. Țigări indigene s'au vîndut 365,406.105 bucăți, țigarette 706,752.215 bucăți. În bani regia tutunurilor a dat statului în acest timp un venit de 38,014.893 fl. 90 cr., cu 745.266 fl. 88 cr. mai mult decât în anul trecut.

dar' eu încă sînt doar fruntea Buciumanilor! Cu mine nu-i va fi rușine nicăiri! Că popa, că-i popă, și 'i-a părut bine că merge sorumea după el, dar' ea, că-i numai slujnică la popa, să nu fie făloasă, că vreau să o iau eu! De bună-seamă se teme că glumesc, de aceea nu'mi dă vorbe mai cu nădejde.

Veni Duminică. Lume multe suia la »Detunata«, parte călări, parte pe jos. Musicanții erau acolo sus, îi duseră Roșienii pe de ceea parte a »Detunatei«. Ziua era frumoasă, nici umbră de nor cât de mic nu se vedea pe cer.

Ionuț plecă și el la »Detunata«. El călare pe armăsarul său se oprî mai întâiu în curtea popii, și zurăind pîntenii lui cei de argint, chemă pe popa și pe preoteasa să suie și ei la »Piatra«.

— Sîntem gata, zise preoteasa, numai să scoată Salvina caii.

— Dar' ea nu vine?

— De unde să vină?! Par'că-i sîlbatică așa se teme de oameni. Înzădar am zis și eu și popa să vină, că nu vrea. Zice că nu de aceea s'a băgat slujnică să umble pe la petreceri, ci să lucre și să asculte. Nu o putem face să ese undeva, mai mult decât până la biserică, pentru că bine-i în lume.

În sîrbători, după-ce 'și-a gătat lucrul se pune într'un unghet și-și scoate din sîn o cărticică, de-i zic *Paracelis*, și cetește ca un popă. De multe-ori 'mi-a cetit și mie seara, din Paracelis. 'I-a căutat popa cartea și a cetit și el din ea, că-i plină de rugăciuni frumoase. Cu aceea-și petrece, de altă petrecere nu vrea să audă.

— Și, zi, știe Salvina și carte?

— Știe ca ori-ce popă!

Într-aceea eși și Salvina din grajd cu doi cai întărnitați, dar' gîndeai că nu ese din grajd, atît era de curată la haine. Ionuț își mușcă buza din jos când o vîzî, și în loc de bună-ziua zise zîmbînd:

— D'apoi ție nu-ți scoți un cal, Salvina, tu vrei să vii pe jos la »Piatra«?

— Eu nu vreau nici-cum.

— Da de ce nu?

— Trebuie să rămîna cineva și acasă.

— Va rămîna sora preotesei.

— Da cum să nu? Să-și petreacă slujnica și stăpîna să stee să păzească casa!

— Fără glumă, hai, că te las pe armăsarul meu, el ne duce pe amîndoi și de am mai fi, pe cît sîntem de grei.

— Nu merg, mulțumesc.
— Și, zi, nu vrei nici-decît?
— Nu pot.
— Atunci sănătate bună!

Și dete Ionuț pînteni calului și o luă pe culmea dealului în sus, ear' după el preoteasa și în urmă popa. Nici unul nu zise nici o vorbă până-ce au ajuns poalele »Detunatei«. Acolo era lume multă adunată; unii jucau, alții beau și mîncău; la câteva focuri se frigeau miei și se făcea balmoș, unii erau în vîrfurile »Detunatei« și de acolo priviau cu ochii de vultur în toate părțile. Toți erau veseli, că — după o săptămînă petrecută singuri sub pămînt, acum sînt la aer, sub cerul sfînt al lui Dumnezeu sfîntul, lângă muierile lor, lângă drăguțele lor. Numai Ionuț, voinicul Ionuț, el, fala Buciumanilor, era ca plouat, nu făcea pic de voce bună, îi lipsea ceva. De cum sosi Ionuț cu popa și cu preoteasa, toți se ridicară și strigară *vivat!* și »Glück aut!*«* după datina băiașilor, toți le închinară, toți — care de care-i poftiră la mesele lor, întinse pe iarbă verde, printre brazi.

(Va urma).

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Adunarea învățătorilor din tractul Cluj.

Despărțământul Cluj a Reuniunii învățătorilor din archiedecesa gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș și-a ținut adunarea de toamnă de astă-dată în comuna Feneșul-săsesc, în 30 Noemvrie n.

După serviciul divin celebrat de on. Teodor Salejan, adm. Feneșului-săsesc și paroch al Tăuțului, s'a început ședința, la 10 ore.

Trebue să constat, că durere, nici la această adunare n'a luat parte din cei vreo 32 inv. din tract numai 14. Ceea-ce înseamnă, că încă nu știu nici acum de ce ne constituim în Reuniuni. N'a participat nici baremi notarul tractului, care însuși a convocat adunarea, ba nici nu și-a scusat absența.

Prelegerea practică a ținut-o dl inv. local, Ioachim B. Pop. Tema i-a fost »Subiectul și predicatul sau părțile principale ale zicerei«. Propunerea a îndestulit pe toți, precum s'a văzut la criticare.

Disertațiunea »Educațiunea copiilor până la 6 ani«, cetită de autorul ei dl inv. Maier dela Gilău, a fost bună și s'a propus ca să se și tipărească cu unele schimbări.

De încassarea taxelor încă a fost vorbă, dar' și de astă-dată ca și în trecut nu s'a încassat nimic. Averele acestei Reuniuni dela întemeierea ei e de 2 fl., taxa unui membru ce a solvit în adunarea trecută. Mare laudă merită deci cei puși în fruntea Reuniunii spre a o conduce. Tot acei membri în adunarea generală din Blaj, ce s'a ținut în 22 și următoarele zile ale lunii Septemvrie n'au fost reprezentați prin nime, deși a trebuit să meargă președintele cu un delegat.

Sub alt punct se cetește epistola inv. Zah, inv. ce nu e în acest tract, care e pe patul de moarte și ne trimite ca testament al seu o mulțime de instrucții. După cetirea epistolei membrii se școală și strigă un: să trăească.

S'a propus mai departe să fie rugat comitetul central, ca și tractului Cluj să-i facă loc în sinodul protopesc, unde învățătorii nu sunt reprezentați, deși despre ei se vorbește mult în acel sinod.

S'a vorbit și despre înființarea bibliotecelor populare, a căror întemeiere o leagă de inima învățătorului și o înmulțească aceea prin treceri populare și prin instruirea copiilor de școală să umble cu crai, de unde încă se poate ușor câștiga baremi câteva esemplare.

Oaspeți ne-a fost notarul din Feneșul-săsesc, Petru Bojan și câțiva țărani. Era cu mult mai bine cercetată de popor adunarea, dacă nu se pune pe zi de Joi, care e tîrg de săptămână în Cluj.

După-ce s'au desbătut mai multe puncte, adunarea se încheie la ora 1 și jumătate, ear' ca loc de adunare pe viitor se alege comună Suciag.

După ședința a fost masă comună pregătită de dl inv. local Ioachim B. Pop, care deși nu a fost rugat pentru acest lucru, ba nici avisat de ziua ținerii adunării, totuși auzind din alții că adunarea se va ține în 30 Noemvrie n. s'a silit și a primit cu drag pe colegii sei.

Școala de repetiție

(Urmare și fine).

Vor zice poate unii preoți în a căror parochii nu sînt școale cu mai mulți învățători: Numai atîta 'mi-ar mai trebui, să mă pun dascăl fără plată două jumătăți de zi în fiecare săptămână, ba, când voi fi eu împedat, să-mi fac preoteasa dascăl! Nu vor fi mulți de aceia nu-i vorbă, că har cerului azi preoții noștri sînt cu mult mai însuflețiți de viitorul neamului — care e și viitorul lor, decât să zică așa ceva; dar' totuși vor fi. Acestora le răspund: Nu vă superați de loc, faceți învoială cu învățătorii la începutul anului: Ei să propună studiul religiunii în locul d-voastră la elevii școlii de toate zilele, și d-voastră instruați în schimb un despărțământ al școlii de repetiție. Pe astă cale cred că ar fi pacea gata. Că preotul deobligat este să catechizeze. Ca să nu facă însă două slujbe — lasă catechizarea la învățător și în schimb ia un despărțământ din școala de repetiție. Apoi nici autoritățile noastre bisericesti nu cred că vor ave ceva în contra acestei învoiei dintre preoți și învățători, de oare-ce învățătorii școlilor noastre confesionale sînt toți Români de o lege cu elevii lor, au învățat în preparandie și metoda catechizării, deci o pot propune cu același succes, ca și domni preoți.

Se vor cam supera poate unii învățători că nici acele două jumătăți de zi nu li-se lasă libere. Dar' nu se supere de loc. Aducă-și aminte, că salariile li-s'a înmulțit și li-se înmulțesc cu quinquenalele; aducă-și aminte că dela 4 ore seara și până la 8 ore dimineața pot face și preumblări, pot și ceti și scrie și se pot și recrea; aducă-și aminte că au vacanțiunea lungă de vară, și cele scurte dela sărbători, și în fine: aducă-și aminte că nu muncesc în ogor străin, ci în agrul nostru național, pe care trebue să-l cultivăm cu cea mai mare scumpenie.

Trecuți fiind peste acestea, să vedem ce ar fi să se învețe în școala de repetiție?

Eată ce: Cetirea și analizarea logică, stilistica, calculul, cantul și economia. Pe lângă acestea în mod intuitiv ar mai fi a se propune drepturile și datorințele cetățenești.

Drept carte de cetire pentru școala de repetiție aș pute recomanda: *Cartea poporului*, de Ioan Pop Reteganul, care e recunoscută și aprobată chiar de înaltul minister al cultelor și instrucțiunii publice ca foarte potrivită pentru școlile de repetiție și pentru școlile de adulți, căci pentru aceasta e și făcută. Ea conține bucăți literare referitoare la moralitate, diligență și păstrare. Apoi are bucăți instructive referitoare la deosebiții rami ai ocupațiunilor țărănești: agronomie, pomărit, stupărit, creșterea vitelor, mătăsărit și în fine are și un mic curs de stilistică. Cui nu i-ar conveni *Cartea poporului*, poate folosi ca manual pentru elevii școlii de repetiție

cartea numită: *Caractere morale*, de Ioan Popea, profesor în Brașov. Aceasta are bucăți referitoare la: religiozitate, iubirea și devotamentul copiilor pentru părinții lor, iubirea și devotamentul părinților către copiii lor, influența binefăcătoare a părinților asupra caracterului copiilor, iubire frățească, rîvna la învățatură, activitate, muncă, întrebuintarea timpului, cunoștiuța de sine, moderațiune la necaz și mânie, împăcarea cu soarta sa, modestie, probitate, inimă curată, iubire de dreptate, fidelitate, recunoștință, amicitie, patriotism, iubire de țeară și de neam, umanitate.

Aceste două cărți se pot folosi cu succes la elevii școlii de repetiție. Ambele se află în Brașov, *Cartea poporului* la librăria N. I. Ciureu și *Caractere morale* la tipografia A. Murășanu. Deci lipsă de cărți nu este, numai trebue date în mîna elevilor și văzut ca să învețe din ele cu sîrguință.

Cum să ne împărțim timpul în școala de repetiție?

Foarte lesne:

Toamna, până se termină lucrarea în grădină, pe timp frumos vom lucra în grădină câte o jumătate oră: vom plivi printre pomi, vom acoperi rozele ș. a. plante delicate, vom scoate legume, vom rigola câte o tablă de grădină, vom muta pomi, vom culege și așeza poame, ș. a. Acestea însă să nu ocupe timp mai mult de o oră, ca să nu zică părinții că le-am dus copiii numai să ne lucre. De aci încolo vom învăța. Toamna cu deosebire vom ceti și face analiză logică, apoi vom cânta.

Iarna: o jumătate oră vom ceti și analiza, o jumătate oră vom face teme scripturistice din stilistică: epistole, descrieri, cuitanțe, contracuitanțe ș. a. lucruri ce se țin de un econom, o jumătate oră vom face calcul și o jumătate oră vom cânta, cu deosebire cântări bisericesti, cari sînt menite pentru cea mai deaproape Duminecă ori sărbătoare.

Primăvara și vara: o jumătate oră cetire și analizare logică, o jumătate oră calcul, o jumătate oră până la o oră și jumătate grădinărit: săpat, plivit, sămănat, altoit, curățit, o jumătate oră cant. Teme scripturistice se vor da să le facă acasă în Dumineci și sărbători.

Esamen se va ține în toată forma cu elevii și elevele școlii de repetiție și încă examene teoretice și practice, cu deosebire cu cei-ce părăsesc școala.

Celor-ce absolutează școala de repetiție li-se vor împărți în postul mare altoi prășiți de ei în grădina școlii, la fiecare din stratul lui. Acestia le vor fi de aducere aminte în toată vieța, că sînt de ei cultivați din sămînță și cumcă s'au desvoltat împreună cu ei.

Așa ar fi să fie după a mea părere, fiecare școală de repetiție. Pe lângă aceste lucruri s'ar mai pute deprinde elevii și cu deosebire elevele, la împletirea pălăriilor de paie, ear' elevii la punerea gîmurilor de ferestri, cum și la fabricarea de instrumente mai ușoare agricole: toporiști de săcuri, furci, greble, juguri ș. a.

Ar fi să mai vorbim cu această ocaziune despre un lucru: *Colindatul*. E adecă în unele locuri datina, de învățătorul umblă a colinda cu copii mai marișori, în cazul de față cu cei din școala de repetiție. Relativ la aceasta spun din capul locului:

Pe cât de frumoasă datină e colindatul pentru copii mici, nepricepuți; pe cât de frumoasă și de folositoare este pentru bieții oamenii săraci cari capătă ceva pomână pentru Nașterea Domnului, pe atât este această datină de degradatoare pentru învățător și pentru copii mai marișori de oameni cu stare. E un soi de cerșitorie nedeamnă de un om matur și cu stare.

Să lăsăm dar' să colinde copiii cei nepricepuți și săraci! Ear' noi să vedem ca școalele noastre să fie adevărate institute de creștere morală, economică și națională; spre acesta să tindă ele începând cu copiii cei de 6 ani până-și implinesc anul al 15!

Ioan Pop Reteganul.

Răvașul școlii.

Foaie nouă pedagogică va scoate dela Anul-Nou »Reuniunea învățătorilor români dela școalele confesionale din diecesa Caransebeșului«. Știrea aceasta am mai dat-o odată, ear' acum aflăm, că foaia va apăre numai dacă se vor pute acoperi din abonamente toate spesele împreunate cu edarea ei. De va pute întruni abonați destui, va publica lucrări din sfera pedagogică și va publica și comenta toate legile, ordinațiunile și regulamentele referitoare la învățători și școale.

CRONICĂ.

Întru amintirea marelui părinte.

Luni seara, la 11 l. c. și-a ținut societatea de lectură »*Andreiu Șaguna*« din Sibiu ședința publică în sala cea mare a noului edificiu seminarial.

Membrii acestei societăți de lectură, toți elevi ai institutului pedagogico-teologic, și-au arătat și de astă-dată, ca și în anii trecuți, tot respectul și toată venerațiunea față cu memoria scumpului părinte, a fericitului Șaguna, care a trăit numai pentru binele și fericirea neamului, care a muncit în tot decursul scumpei sale vieți ca să-și înzestreze biserica cu neatrănare și cu folositoare institute de învățământ, între cari la primul loc este seminarul »*Andreian*«.

Lume multă și aleasă a luat parte la »ședința publică« de Luni seara, unde a avut o seară în adevăr plăcută și s'a depărtat cu inima plină de bucurie, vâzând progresul în învățături a tinerilor seminariști deoparte, ear' de altă parte vâzând scumpătatea cu care păstrează în memorie pe fericitul Șaguna.

Au fost cântări în cor, cântări pe instrumentele musicale, declamațiuni serioase și glumețe, dar' toate frumoase și toate bine executate.

Cu deosebire a fost de toată frumusețea »*Cuvântul ocașional*« rostit de *Sebastian Stanca*, cleric în cursul al II-lea. În acest cuvânt ocașional foarte bine rostit, vedem ca într'o oglindă figura măreață a nemuritorului Șaguna.

La sfârșit a rostit I. P. S. părintele Metropolit *Ioan Mefianu* un cuvânt cătră seminariști, cuvânt din inimă purces și la inimă ajuns. Înălțător a fost când a zis I. P. S. Sa: *Aduceți-vă amine că marele nostru Șaguna din student ca voi s'a înălțat la ceea-ce a fost! A pus*

apoi la inima tinerimei ca să lucreze neîncetat, ca să poată fi folositori bisericii și neamului.

Cu acest prilej s'a adunat și o sumă de vre-o 130 fl. pentru folosul societății seminariștilor.

La »*Reuniunea sodalilor români din Sibiu*« s'au înscris de membri *ordinari* Alesandru Demian, sodal rotar; Avram Bena, sodal pantofar; Lazar Stoica, sodal măsur; Ioan I. P. Marian, sodal lăcătuș; Coman Droc, sodal pantofar; Ioan Fochi, sodal pantofar; Constantin Ban, sodal curelar și Lazar Bozdoghină, sodal lăcătuș; ear' de membri *ajutători*: d-na *Minerva Dr. Brote*; Mihail Ganea, funcț. consist.; Jean Luxenberg, locotinent de gendarmi în pens.; Friedrich Binder, M. Daniel și Wilhelm Fürst, comercianți.

Ni-se mai comunică în legătură cu aceasta, că între membrii Reuniunii se *colectează bani pentru »Reuniunea pomului de Crăciun a copiilor săraci*«, cu menirea de a se ajuta copiii săraci de Români; între *sofiile meseriașilor* se colectează în scopul *reparării steagului*, mai de parte pentru *monumentul marelui Șaguna*, ear' *membrele corului* colectează între sine cu scop de a se procura *icoana Maicei Domnului*, ce se va așeza deasupra lădiței, în care incurg crucerii în favorul »*fondului văduvelor și orfanilor meseriașilor români*«.

Lupta dela Mirislău. La 18 Sept. 1900 se implinesc 300 ani dela marea luptă a lui Mihai-Viteazul cu Ungurii. Acest aniversar Ungurii vor să-l sërbeze, în anul viitor, la data numită. La *Mirislău*, pe câmpul luptei sângeroase se va ridica din acest prilej un monument comemorativ. Inițiativa pentru acest monument a luat-o societatea istorică-arheologică din comitatul Albei-de-jos, în fruntea căreia stă vicșpanul, nu de mult sərbătorit și de Români, Csató János, dela Aiud. Spre acest scop s'a colectat și până acum o sumă de bani. Colecta o continuă vicșpanul Csató, care e încredințat și cu cumpărarea monumentului.

Alegere de învățător. Duminecă, în 3 Decembrie a fost alegerea de învățător-dirigent în *Vad (Făgăraș)* sub conducerea rvdș. domn *Iacob P. Macaveiu*, vicarul Făgărașului. Dintre 4 concurenți s'a ales cu unanimitatea voturilor harnicul învățător-dirigent din Ohaba, dl *Octavian Popp*.

Deși *Vadul* e fruntașă comună românească, până acum a avut tot învățători mai slăbuți, așa încât cei mai mari dintre copii mergeau tot la școala din comuna vecină Ohaba. Și în anul acesta școlar mergeau acolo vre-o 35 școlari din *Vad*, dar' acum prin alegerea dlui *Popp* de dirigent în comuna sa natală, nu va mai merge nici un băiat la școala comunală din satul vecin. Sânt convins, că prin calitățile sale eminente va face multe lucruri bune și frumoase în comuna *Vad*, se cere numai spriginul inteligenței de acolo. **bb.**

La »*Reuniunea română de înmormântare din Sibiu*« ce este în înființare s'au înscris: Zah. Voilean, măiestru croitor; Paraschiva Voilean; Mih. Sinu, măiestru croitor; Elena Sinu; Zaharie Aron, măiestru cismar; Ana Aron; Teodor Moldovan, măiestru cismar; Ana Moldovan; Rosina Todor; Emil Pătruț, măiestru măsur; Ioan Roșca, măiestru păpuțar; Nicolau Bratu, culegător-tipograf; Pavel Imberuș, lustritor; Ilarion Muciu Urechiă, funcționar de stat și secretarul Reuniunii funcționarilor; Louise Muciu Urechiă; Ilie Moga, diacon; Ioan Popovici, diacon; Dr. Ioan Stroia, profesor; Dr. Nicolae Vecerde, avocat; Constantin Popp, funcționar la »*Albina*«; Dr. Oct. Russu, avocat; Dr. Ilie Beu,

medic; v. d. Elena Balteș; Iuliu Boda, cofetar; Const. Pop sen. cof.; Petru Simtion, adm. par.; Lazar Băcilă, copertor de case; Eva Mihu, econoamă; Elena Morariu n. Bobeș; Timoteiu Popovici, prof. de mus.; Candid Popa, inv.; d-na Elisabeta Poponea n. Aron; Avram Armean, corector la tipografia archidieceșană; Ana Pinciu n. Macrea; Maria Ișan n. Oprisor; Ioan Ișan, econ.; Teodor Maier, econom; Elena Ișan n. Săcară, econ.; Elena Mohan n. Mărginean; juna Maria Mohan; Maria Simtion n. Mihaiu; Ieronim Preda, directorul librăriei archid.; Avram Moga, impieगत consist.; Șarlota Moga; d-na Margareta Moldovan n. Cigărean; Ioan Imberuș, esped. la »*Tribuna*«; Maria Imberuș n. Modran; Ana Modran n. Sandu; George Mohan, culegător-tipograf; d-na Maria Grecu, Pavel Cotoș, funcț. cons., Florea Crucică, măiestru croitor; Ermil Borcea, funcț. la banca »*Transilvania*«; Maria Vintilă n. Cora; Arseniu Bunea, secretar la fondurile grănițerești; d-na Teresia Muntean n. Corvin; Ilie Stanciu, econom; Ilie Vintilă, econom; Lazar Negrilă, învățător; Dumitru Stăngu, Maria Nicolae Badiu, Paraschiva Popa, Ioan Stanciu, Toma Joandrea, Petru Joandrea, Vasile Chirca, v. d. Maria Ioan Vintilă, economi; Constantin Dimian, preot.

Precum aflăm inițiatorii, respective înființatorii acestei Reuniuni folositoare, intenționează a crea din venitele Reuniunii un fond, din care să se întemeieze un *orfanotrof* pentru *copiii Români săraci*.

Liste de înscriere se află la dl *Victor Tordășianu*, esactor archidieceșan (Querg. 28); *Nicolae Logan*, preot gr.-cat.; *Constantin Dimian*, adm. parochial (suburb. de jos); *Toma Joandrea*, inv. (suburb. iosefin) și *Florea Crucică*, casarul »*Reun. sodalilor rom.*« (Reispermass 14).

Greutățile Englezilor. Englezii au mari greutăți de învins în Africa, în războiul actual. Depărtările mari și terenul nu prea cunoscut le pune mari pedeci înaintării, dar' afară de aceasta și clima le este dușmană.

Se scrie din Africa-de-sud, că clima neobicinuită este foarte stricăcioasă Englezilor. În tabăra centrală la *De-Aar* (teara Cap) căldura este ziua așa de neșuferită, încât oamenii își aruncă hainele de pe ei, noaptea însă frigul e mare, de stau să înghețe. Vântul de sud e rece ca ghiata, cel nordic ridică nori de pulbere, cari întunecă soarele și îi dau o față roșietică. După un astfel de vânt urmează de obicei ploaie tropicală, care apoi e urmată de apunerea soarelui, în deplină strălucire și ferbințeală.

Schimbările repentine în temperatură produc boale primejdioase între soldații Englezi.

Ucigași unguri în America. Foaia americană maghiară »*Magyar Nemzet*« spune, că în *Federal* (America) emigrații unguri Szabó Ferencz, Kovács János, Demes József și Demes András au ucis pe compatriotul lor Szabó János. Ucigașii sunt arestați toți patru.

Bandă de hoți. În Sârbovaț (comitatul Caraș-Severin) gendarmii au deținut o caravană de Țigani, despre care s'a constatat, că în drumul țerei între Lugoj—Satu-mic a jăfuit pe comerciantul Lebovici. Din răspunsurile Țiganilor a eșit la iveală, că în Bănău există o bandă de hoți bine organizată, al cărei sediu este în Șipet (comitatul Timiș). Sâmbătă o trupă de opt gendarmi a făcut perchișitie în Șipet deținând doisprezece membri ai bandei și aflând la locuințele lor mulțime de marfă furată. Deținuți, împreună cu marfa aflată la ei, au fost duși Luni dimineața la Lugoj și puși la răcoare.

Reuniunea economică din Orăștie s'a pus pe lucru. În ședința din urmă s'a luat cu plăcere la cunoștință, că pe lângă prelegătorii din loc s'au mai înștiințat doi prelegători din afară, dl *V. C. Osvadă* din Sibiu și dl *Alexandru Vlad* din Banpotoc. Cu privire la proiectata foaie economică s'a adus la cunoștință, că vre-o patru din cei mai buni scriitori de-ai noștri s'au arătat gata de a munci la ea. S'a mai pus la cale și contopirea foii »Revista Orăștiei« cu proiectata foaie economică, sau mai bine zis încetarea »Revistei Orăștiei«, ca foaia economică să fie cu atât mai bine asigurată. Hotăriri însă la acest punct nu s'au adus. S'au format 2 despărțăminte în sinul comitetului; una de 3 membri care să îngrijească de procurările semințelor trebuitoare, și alta care să îngrijească de procurarea mașinilor trebuitoare. Tot semne de lucrare temeinică sunt acestea.

Să le ajute D-zeu!

Palmele în sinagoga. În Gödöllő s'a întemplat nu de mult. În sinagoga jidovească de acolo la o slujbă dumnezească pe când cantorul cânta în tonul cel mai profetic psalmii lui David, într'o bancă dindărăt răsună deodată o plensitură, apoi alta și după ea a treia. Un anumit Spitzer Oszkár, jurist, câmpise o palmă altui Jidan, cu numele Jonás, care își cerea locul unde ședea Spitzer. Frații lui Jonás săriră într'ajutor. Tata lui Spitzer încă; dar' Jonásii raseră bătă-nului Spitzer palma a doua și a treia. Jidovii scandalosi au ajuns înaintea judecătoriei. Pentru-că s'au bătut în sinagogă au fost pedepsiți cu amende în bani; ear' pentru vătămarea de onoare ce 'și-au făcut-o, s'a isprăvit așa, că ambele partide 'și-au retras palmele. Adecă, palmuți și apoi împăcați — dar' zi-le Jidovi și dă-le pace.

Cas de moarte. Din S.-Mihailu (lângă Turda) ni-se scrie: *Iosif Nestor*, june, fost scriitor notarial, naționalist bun, din *Sânt-Mihailu-inferior* (comit. Turda-Arieș), după lungi suferințe a răposat în Domnul în 6 Decembrie st. n. la 8 ore dimineata, în al 35-lea an al etății. Astrucarea osămintelor neuitatului june s'a întemplat Joi, în 7 Decembrie st. n. d. a. la 4 ore, după ritul bis. gr.-or. rom., în cimiterul din loc. Îl deplâng părinții: Costan Istrate, ca tată crescător, Ana Istrate n. Suciu și rudeniile toate. Fie-'i țărina ușoară și aducerea aminte neuitată.

Daruri bisericeii. Ni-se scrie: Dl *Alexandru Irod* de origine din Ghișasa-de-sus, de present prefect peste moșia Știrbei în Buftea (România), a binevoit a dona pe seama sf. biserici din comuna sa natală suma de 20 fl. v. a., cu cari s'au și procurat 3 candile de argint de China înaintea sf. iconostas. Pentru această faptă nobilă subscrișul în numele tuturor credincioșilor din comună aduce sus numitului donator și pe calea aceasta cea mai călduroasă mulțumită. Ghișasa-de-sus, în 10 Decembrie 1899. *Valeriu Stoian*, preot gr.-cat.

Protopresbiteratul Zarandului La 4 Decembrie s'a ținut în Brad sinod protopresbiteral extraordinar, pentru a lua hotăriri cu privire la circularul consistorial în cauza susținerii ori cassării protopresbiteratului, și în cas de susținere, în cauza dotațiunii protopresbiterului. S'a hotărît, fără discuție, susținerea tractului și pe viitor. Dotațiunea protopresbiterului s'a statorit la suma de 2000 fl., anume: 500 fl. din fondul sidoxial archidieceșan, 500 fl. pașal de cancelarie dela consistor, 180 fl. taxa bilanțului, 420 fl. cuota parochiilor tractuale, cuartier liber, solvit din fondul protopresbiteral și venitele din parochia Bradului.

În Poceiu (Bihor) grassează epidemia de șarlach, din cauza căreia Sâmbătă au fost închise toate școlile din comună.

† **Petru Roșca**, protopresbiterul deficient al tractului Turda, a răposat în Apahida (tractul Cluj) Sâmbătă (9 Decembrie n.) în etate de 46 ani.

Arși de vii. Mănăstirea »Răchitoasa« din România, care servia ca asil de leproși, a fost distrusă de un incendiu provenit dela un coș al unei odăi. Cinci bolnavi au murit în foc.

Cărți nouă. În editura librăriei *Ciurcu* în Brașov au apărut următoarele cărți: *Doine și strigături de dragoste* adunate în cătănie de sub oficerul *Toma Călbază*. R. Voss: »*Insula morților*«, tradusă de *Andrei Bârseanu*, preț 25 cr. Din biblioteca teatrală nrul 7 »*Unde dai și unde creapă*«, comedie în 2 acte de *Alexandru Cosmar*, localizată de *Iuliu Popescu*. Preț 25 cr.

Raportul general despre activitatea societății academice teologice »*Academia ortodoxă*« pentru literatură, retorică și musică bisericească în seminarul archidieceșan din Cernăuți. Raportul cuprinde datele de pe ani 1887/88—1897/98 și pe anul 1898/99.

Mulțumită. Subscrișul, în numele curatoriei bisericești și poporului credincios din comuna *Posta* (Chior) mulțumeste și pe această cale credincioșilor dăruitori *Gorgiu Sabo* și soția sa *Părăscă* din *Finteușel*, *Maria (Mia) Bucșa* și nepoților *Vila* și *Măria*; *Floare Surduc* și ficiorului *Nicolae* și nurorei *sale Marișcă* din *Posta*, pentru-că au binevoit a dărui bisericeii noastre gr.-cat. câte un rînd întreg de vestminte bisericești. Dorim, ca bunul D-zeu să le împlinească dorințele pentru cari le-au dăruiat. *Posta (Chior)*, la 29 Nov. 1899.

Vasălică Tibil,
curator primar.

DIN LUME.

Răsboiul din Africa-de-mează-zi.

Cum ținuturile, în cari se poartă răsboiul, sînt foarte estinse, luptele se dau în trei locuri depărtate unele de altele.

Un loc de luptă este în țeara *Natal*, la mează-zi răsărit dela *Transvaal*. Aici se află orașul *Ladysmith*, impresurat de Buri. Comandantul Englezilor, *Buller* a pornit spre a libera orașul, dar' Buri îi țin calea la riul *Tugela*. În partea aceasta se așteaptă lupte mari, hotărîtoare. *Ladysmith*-ul e foarte strîmătorat.

Al doilea loc de luptă se află la marginea apuseană a statelor *Orange* și *Transvaal*. Aici Buri țin impresurate orașele *Mafeking* și *Kimberley*. Englezii au de comandant pe lordul *Methuen*, ear' Buri pe *Cronje*. Duminică s'a dat o luptă între trupele acestor comandanți, lângă riul *Modder*. Au învins Buri, luând în prinsoare trei companii engleze și un tun.

Al treilea este în țeara *Cap*, spre mează-zi dela statul *Orange*. Aici Englezii, comandanți de generelul *Gatacre* au suferit o mure înfrângere, la *Stormberg*. Din 2700 de soldați s'au pierdut 1200 parte morți parte răniți sau căzuți în prinsoare. Ceialalți au scăpat cu fuga.

În partea aceasta amenință răscoala Olandezilor africani.

Până acum perderile Englezilor sînt peste 6000 de oameni, morți, răniți, bolnavi și căzuți în prinsoare.

Din toată lumea.

Domnitorii și expoziția din Paris.

Din *Viena* se anunță, că guvernul francez s'a informat, că Împăratul *Francisc Iosif* primire-ar invitarea pentru a visita expoziția din Paris ori ba? Se afirmă, că Împăratul din considerare față de puterile triplei-alianțe nu va putea visita expoziția. — Din *Roma* se depeșează, că regele *Umberto* va cerceta expoziția incognito. Exemplul lui va fi urmat și de alți domnitori.

Congresul socialist.

Congresul socialistilor din Paris a hotărît, ca presa socialistă să fie pusă sub o controlă centrală. Pentru a se cimanta solidaritatea și concordia s'a hotărît să se țină în fiecare an câte un congres socialist.

Carolinele.

»*Nordd. Allg. Zeitung*« are informație, că guvernorul *Benniksen* a luat în stăpânire germană insulele *Caroline*, *Mariane* și *Palau*. În insulele *Palau* s'au descoperit straturi de cărbuni.

RIS.

Mișcă, mîi...

Un Țigan, ce făcuse, ce dreșe, furase și el o cloșcă și cu ea în sac porni cătră satul vecin.

Pe drum se întâlni cu un Român.
— Ce ai în sac, mîi Țigane? întrebă Românul.

— Hapoi, de, Românico, ce să am, eacă d'ale meșteșugului.

— Ce meșteșug, mîi Țigane? că uite cum mișcă.

— Hapoi, ai văzut, de când ești, cloșcă să nu miște? mânca-'ți-aș ochii....

POSTA REDACȚIEI

Dlul Pavel Cons... Lapușnicel. Fă încercarea și dă recurs la direcțiunea de finanțe, deși nu putem garanta că-'ți vei ajunge scopul, pentru-că ori-ce dare se repartează pe anul întreg, nu pe luni sau pe zile; și așa si darea dificultată de d-ta, nu poate fi plătită pe un an trei luni și patru zile, ci pe doi ani întregi. Ori apoi 'ți-se iartă un an întreg, și plătești numai pentru un an. Dacă s'ar pune dările pe zile, ar trebui să mai pună statul de zece-ori atâția funcționari, câți avem astăzi, și atunci — întreg venitul statului 'l-ar mânca ei! Așadar', încă odată, la dare nu se poate face socoteala pe luni și pe zile, ci numai pe ani întregi.

Abonentului 2108. E validă, după legile noastre, și numai căsătoria civilă. De aceea, respectiva e astăzi soția d-tale legitimă, cu toate-că nu trăește cu d-ta, din ziua căsătoriei. Desfacerea căsătoriei trebuie să o cereți la tribunalul regesc. Dacă d-ta nu vrei să începi procesul de divorț, lasă-o pe ea să-'l înceapă. Dacă nu-'l începeți nici unul, rămâneți legați, ca bărbat și femeie, și pentru mai departe, cu toate-că nu trăiți împreună.

A. P. în Cisteiul-unguresc. Nrii reclamați 'ți-s'au trimis de nou. Cu darea de miliție, dacă știi de bună-seamă că 'ți-se face nedreptate, mergi la pretorul (solgăbirul) cu toate însemnările ce le ai despre plătire, și te plînge împotriva celor-ce-'ți fac nedrept.

Abonentului nr. 386. §-ul 75 din legea comunală art. XXII. din 1886 zice în alineatul c) că: persoane înrudite în gradul prim nu pot fi alese în același timp primar și cassar comunal.

I. B. în Stremț. »*Higienea inimei*« nu e potrivit scrisă pentru popor și de aceea nu se poate publica.

Pentru redacție și editură responsabil : *Andrei Baltes*.

Proprietar : Pentru »*Tipografia*« societate pe acțiuni : *Iosif Marschall*.

„Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu.

A apărut:

„Călinarul Poporului”

pe anul 1900.

Prețul 20 cr. + 5 cr. porto.

Portretul

lui

Dr. Gregoriu Silași,

lucrat după o fotografie, tipărit pe carton fin, în mărime de 24x32 cm. se trimite francat pentru 25 cr.

Librăria „Tipografei”, soc. pe acțiuni.

La „Tipografia”, soc. pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare

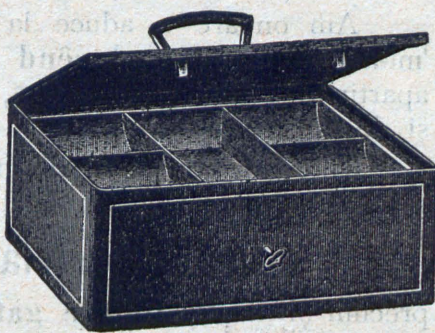
„POESII”

DE IOAN N. ROMAN.

Prețul 50 cruceri.

Cel mai acomodat cadou de Crăciun

este în zilele noastre o cassă ori cassetă sigură în contra focului și furilor.

Foarte elegante cutioane pentru juvaericele, casete sigure în contra focului și furilor, cu izolatură de asbest, casete în format înalt și lat, cu cuptuseală, fiind secret și aparat de legare.

Toate suflate elegant cu nickel și obduse cu lack, în toate mărimile și prețurile, mare deposit, dela 7 fl. în sus.

Prețurante gratis și franco. — Venzătorilor rabat.

Gustav Moess,

fabrică de casse în Sibiu, strada Poplăcei nr. 8.

Făinuri

dela

„Prima moară pe cilindri” în Orlat

a lui

Iacob Uhl și fiii

(strada Morei nr. 17),

de cea mai bună calitate, sorte escelente, care între ori-și-ce împrejurări poate susține concurența față cu toate făinele ungare și obține mulțumirea deplină a tuturor cumpărătorilor și cunoscătorilor, — se poate căpeta în cele mai frumoase asortiri la firmele: Iuliu Ballmann, strada Morei, A. Bruckner, strada Ocnei, Rudolf Grell, strada Cîsnădiei, Iuliu Frenztz, strada Gușteriței, Ludovic Fuchs, Piata-mare, Gustav Kessler, strada Măcelarilor, Ludovic Kurovsky, strada Faurilor (Schmiedgasse), Aurel Simtion, strada Sărei, Matias Stefani, strada Gușteriței, Francisc I. Wagner mai nainte Constantin Bugarski, strada Cîsnădiei, Iosif Zimmermann, colțul stradelor Faurilor și Ocnei (Schmied și Burgergasse) și la filialele

Iacob Uhl și fiii

în strada Dumbrăvei (Jungenwald) și strada Turnului (Saggasse).

Totodată recomandăm noua noastră brutărie, în care în interesul celei mai mari curățenii, aluatul se frământă nu cu mâinile, ci cu o mașină pusă în funcțiune prin curente electrice, și se coace în cuptor cu etagiu, ars pe dinafară, așa că posibilitatea de a se lipi de aluat cenușă, resturi de cărbuni etc. este absolut eschisă.

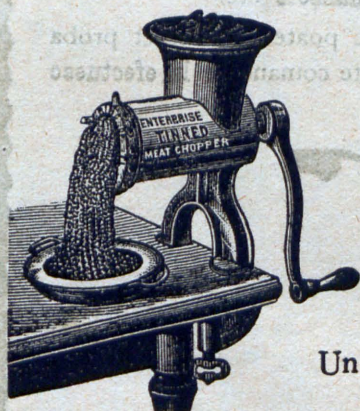
[66] 1-3

Comande pentru ori-ce soiuri de aluaturi și pâne efectuesc prompt.

Iacob Uhl și fiii.

Tocătoare de carne „sistem american”.

Suflată curat și cu pătură groasă de cusutor. Fabricat german.

form: R. RR. S.

Mărimea	R.	RR.	S.
Taie pe oră circa	30	45	60 kilo
O mașină fl.	2.80	3.75	4.45.

Aceste tocătoare de carne pot fi întrebuintate și la umplere de cărnați. În acest scop, după depărtarea cuțitului de tăiat și a discului, trebuie numai să se aplice la mașină tolceriul de cărnați, precum demostă figura din dreapta.

[60] 4-5

Un tolceriu pentru umplerea cărnaților costă fl. —.25.

CAROL F. JIKELI, Sibiu.

Avis.

Am onoare a face cunoscut mult onoratului public, că la 16 Decembrie voi deschide o nouă agen-tură de birou pentru informa-țiuni și plasări pentru per-sonal de serviciu (în Piața-mică nr. 26).

Recomand nou aranjatul meu birou în loc și pentru provincie și rog ca să 'mi-se încredințeze ori-ce comande, pe cari le voi efectui în cel mai culant mod, prompt și grabnic.

Cu distinsă stimă

I. Salmen.

Negustoria lui Salomon Sinberger, întemeiată la 1865.

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că prăvălia 'mi-am mărit-o introducând din nou tot felul de articli de marfă aparținători modei de dame, aducând tot felul de stofe moderne ieftine și de calitate bună.

Totodată 'mi-am mărit în general prăvălia mea încât subscrisul pot servi onor. public cu tot felul de articli de

specerie, porțelanerie, sticlărie, galanterie,

precum și de vestminte gata de domni și copii, ghetă, pălării, albituri, mănuși de domni, dame și copii etc.

Asigurând on. public despre marfă proaspătă și bună, serviciu prompt și prețuri solide, în speranță că onor. public întru toate va fi îndestulit cu mărfurile mele și cu prețurile lor, și cu serviciul prompt, mă rog pentru o cercetare cât mai deasă.

Blaj, Decembrie 1899.

cu distinsă stimă:

Salomon Sinberger,

comerțiant.

CAMPHOR-EIS

Medicament probat de casă în contra roșetăi la față, la mâni și în contra gădiliturii uscate. Prețul unei doze 80 bani (40 cr).

— Expedare zilnică cu posta. —

(de Chesebrough, Manufacturing Co., in New-York).

Deposit: În apoteca lui CAROL MÜLLER în SIBIIU, Piața mare nr. 10, în palatul Br. Brukenthal.

58] 5-20

JULIUS ERÖS,

firmă înprotocolată la tribunalul comercial r. u.

MAGAZIN

de oroloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Oroloj de buzunar remontoir-nichel	dela 2.50 până 6 fl.
Oroloj de buzunar remontoir-argint	> 4.50 > 10 >
Oroloj de buzunar remontoir verita-bil argint-tula, cu părți de aur	> 9.— > 15 >
Oroloaj pentru dame din aur, veri-tabil de Genf	> 12.— > 35 >
Oroloaje pentru domni d'n aur, veri-tabil de Genf	> 20.— > 80 >
Deșteptător de nichel, marcă fină	> 2.— > 3 >
Oroloaje cu pendul franc., cu resare, în cutii frumoase	> 5.— > 15 >
Oroloaje cu pendul vieneze cu ponduri	> 14.— > 35 >
Oroloaje de părete, diferite modele	> 2.— > 15 >
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	> 6.— > 20 >
Lanțuri de oroloaje pentru dame, de aur	> 9.— > 30 >

Lanțuri de oroloaje pentru d-ni, de aur	dela 20.— până 70 >
Inele de aur de tot felul	> 2.— > 12 >
Inele de aur cu diamant veritabil	> 6.— > 25 >
Inele de aur cu briliant veritabil	> 12.— > 150 >
Inele de aur cu briliant imitat,	> 3.50 > 6 >
Cercei de aur de tot felul	> 2.— > 6 >
Cercei de aur cu diamant veritabil	> 6.50 > 40 >
Cercei de aur cu briliant veritabil	> 23.— > 250 >
Cercei de aur cu briliant imitat	> 3.50 > 6 >
Brățare de aur de tot felul	> 10.— > 20 >
Broșe de aur de tot felul	> 6.— > 20 >
Lanțuri de oroloj și de gât din argint	> 1.— > 4 >
Cercei și inele de argint	> —.80 > 2 >
Brățare și broșe de argint	> —.80 > 5 >

Juvaere de tot felul dela 15 cr. (preț de facon) până la 15 fl., precum și amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii broșe, ace de cravată, tabachiere și țiltoare de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete etc.

Fiecare obiect de aur sau de argint e esaminat și probat din oficiu și pe fiecare bucată se poate vedea exact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe doi ani pentru mersul bun al oroloajelor mele. Toate comanda le efectuesc imdelat, pe lângă rambursă sau trimitere anticipativă a prețului, cu îngrijire.

Reparaturi de tot soiul se esecută bine și conștientios.

Rugându-mă pentru numeroase binevoitoare comande, semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. Sibiu. Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul → Transilvania ←).

[44] 14-52